

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Ing. Petra Šuránka, soudkyně Mgr. Věry Pazderové, LL.M., M.A., a soudce JUDr. Davida Krysky ve věci

žalobce: **L. K.**
t. č. Věznice Jiřice, Ruská cesta 404, Jiřice

proti
žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Jiřice**
sídlem Ruská cesta 404, Jiřice

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované

takto:

- I. Zásah žalované spočívající ve vyřazení žalobce z pracoviště rozhodnutím ředitele žalované ze dne 18. 1. 2024 byl nezákonný.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení částku ve výši 2 280 Kč.

Odůvodnění:

Vymezení věci a obsah podání účastníků

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhá určení nezákonnosti zásahu žalované spočívajícího ve vyřazení žalobce z práce na pracovišti SHČ (střediska hospodářské činnosti) u společnosti Bilsing Automation Czech s.r.o., IČO: 25737635 (dále jen „společnost Bilsing“).

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

2. Žalobce v **žalobě** uvádí, že byl shledán zdravotně způsobilým k pracovnímu zařazení na pracovišti SHČ u společnosti Bilsing ve Věznici Jiřice, udělil souhlas s pracovním zařazením, jeho pracovní zařazení doporučila odborná komise a dne 6. 12. 2023 jej schválil ředitel žalované. Dne 3. 1. 2024 nastoupil do práce. Byl zaškolen a seznámen se všemi předpisy a náplní práce. Ve dnech 3., 4. a 5. 1. 2024 odpracoval celou směnu. Na konci směny dne 5. 1. 2024 mu vedoucí zaměstnanec na pracovišti předložil k podpisu listinu, v níž bylo uvedeno, že žalobce „*nebyl přijat pro nadbytečnost*“. Žalobce dne 8. 1. 2024 informoval ředitele žalované, že trvá na svém pracovním zařazení u společnosti Bilsing. Přípisem ze dne 10. 1. 2024 vedoucí oddělení zaměstnávání vězněných osob (dále jen „OZVO“) žalobci sdělil, že společnost Bilsing požádala v listopadu 2023 o navýšení lidských zdrojů na pracovišti od 1. 1. 2024. Po dohodě s odbornými zaměstnanci oddělení výkonu trestu byl k doplnění pracoviště vybrán žalobce. Žalobce byl k práci plánován v prvním kalendářním týdnu. Na druhý a třetí mu bylo naplánováno pracovní volno. Dne 8. 1. 2024 obdržel vedoucí OZVO žalobcův *Popis pracovní činnosti*, kde je v kolonce *vyhodnocení zkušební doby* uvedeno, že „*nebyl přijat pro nadbytečnost*“. Na žádost o vysvětlení společnost Bilsing uvedla, že začátkem ledna došlo ke snížení objemu předpokládaných zakázek a v návaznosti na to byl vydán pokyn snížit počet pracovníků na *původní stav*. Vedoucí OZVO konstatoval, že stanovení počtu pracovníků, organizace práce a výběr konkrétních pracovníků je výlučným právem společnosti Bilsing. Je logické, že došlo k ukončení pracovního zařazení osoby, která ještě nebyla kompletně zaučena a neskončila jí zkušební doba. Vedoucí OZVO tedy ve vyřazení žalobce neshledal žádné diskriminační důvody. V nejbližší době proto navrhne jeho vyřazení z pracoviště z organizačních důvodů. Doplnil, že momentální situace neznamená, že žalobce nemůže být opětovně zařazen, bude-li třeba lidské zdroje navýšit nebo doplnit.
3. K tomu žalobce uvádí, že v listopadu 2023, kdy společnost Bilsing žádala navýšení lidských zdrojů, u ní bylo pracovním zařazeno devět odsouzených. Jeden z nich byl dne 25. 12. 2023 propuštěn z výkonu trestu. Žalobce byl tedy vybrán k doplnění na původní stav, nikoliv navýšení. Když bylo žalobci v prvním týdnu roku 2024 naplánováno pracovní volno na druhý a třetí týden, stále trval požadavek společnosti Bilsing na navýšení lidských zdrojů. Opačná argumentace se objevuje až v přípisu vedoucího OZVO. Další odsouzený zařazený na toto pracoviště je pak v dlouhodobé pracovní neschopnosti. Z devíti odsouzených tak fakticky pracuje jen sedm. Jeden odsouzený byl dne 8. 1. 2024 na veřejném zasedání o žádosti o podmíněné propuštění a společnost Bilsing nemohla vědět, zda nebude propuštěn. Přes jeho absenci nebyl žalobce do práce povolán. I tento pracovník se tedy jeví jako nadbytečný.
4. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 349/2023 Sb. (dále jen „zákon o výkonu trestu“) ani vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění vyhlášky č. 225/2021 Sb. (dále jen „řád výkonu trestu“) nestanoví postup při vyřazení odsouzeného z práce. Podle žalobce je tak třeba postupovat analogicky podle § 52 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění účinném do 30. 6. 2024 (dále jen „zákoník práce“). Společnost Bilsing nebyla oprávněna rozhodnout o nepřijetí žalobce pro nadbytečnost, protože žalobce již byl pracovním zařazen rozhodnutím ředitele žalované. Argumentaci společnosti Bilsing uvedenou ve sdělení vedoucího OZVO nelze podřadit pod důvod výpovědi ze strany zaměstnavatele podle § 52 písm. c) zákoníku práce, nýbrž jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele podle § 209 odst. 1 zákoníku práce, pro kterou nelze dát zaměstnanci výpověď, a tedy ani dát podnět k vyřazení žalobce z práce. Společnost Bilsing tedy uvedla nepravdivý důvod pro vyřazení žalobce z práce.

5. Smlouva mezi věznicí a jiným subjektem, na základě které se uskutečňuje zařazení odsouzených do práce (§ 30 odst. 2 zákona o výkonu trestu), je obdobou kolektivní smlouvy u agenturního zaměstnávání podle § 309 odst. 8 zákoníku práce. Podle druhé věty § 23 odst. 1 zákoníku práce se nepřihlíží k ustanovením kolektivní smlouvy, která ukládají zaměstnancům povinnosti nebo zkracují jejich práva stanovená tímto zákonem.
6. S odkazem na § 29 odst. 2 písm. a) zákona o výkonu trestu žalobce uvádí, že nelze sjednat zkušební dobu podle § 35 zákoníku práce, protože vhodného uchazeče již vybral ředitel žalované. Odsouzený navíc nemá právo zrušit pracovní poměr ve zkušební době podle § 66 zákoníku práce. Sjednání zkušební doby by tak zvýhodňovalo pouze zaměstnavatele.
7. Ředitel žalované schválil vyřazení žalobce z práce již v sobotu 6. 1. 2024, aniž by odborná komise nebo vedoucí OZVO podali návrh na vyřazení žalobce z práce a aniž měl v den pracovního klidu možnost přezkoumat důvody vyřazení. Tento postup nese znaky libovůle. Členové odborné komise připojili své podpisy dne 18. 1. 2024 a žalobce byl o vyřazení z práce vyrozuměn dne 22. 1. 2024.
8. Žalovaná ve **vyjádření k žalobě** uvedla, že žaloba je zjevně neopodstatněná. Žalobce vychází z mylného přesvědčení, že mezi ním a společností Bilsing existuje pracovněprávní vztah. Ustanovení zákoníku práce o výpovědi ze strany zaměstnavatele a o překážkách v práci se na projednávanou věc neuplatní ani analogicky. Zákon o výkonu trestu v § 32 odst. 1 taxativně stanoví, která ustanovení zákoníku práce se na zaměstnávání odsouzených použijí. Žalobce tedy nebyl v postavení zaměstnance. Právním titulem vyřazení žalobce z práce nebyla výpověď, ale rozhodnutí ředitele žalované ze dne 18. 1. 2024 vydané na základě doporučení komise odborných zaměstnanců ze dne 18. 1. 2024, č. j. VS-2026-05/ČJ 2024-802432. Podnět k vyřazení žalobce dala společnost Bilsing zápisem ze dne 5. 1. 2024 (kdy s ním byl seznámen i žalobce) na formuláři *popisu pracovní činnosti*. Důvody konkretizovala e-mailem ze dne 9. 1. 2024. Žalobce byl vyřazen s účinky *ex tunc* od 6. 1. 2024. Důvodem byly v souladu s § 12 odst. 2 písm. c) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště, (dále jen „nařízení č. 45/2015“) organizační důvody. Byl dodržen postup stanovený § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015 a žalobce byl seznámen s rozhodnutím podle § 16 odst. 2 tohoto nařízení. Tvrzení žalobce týkající se pracovního zařazení ostatních odsouzených nejsou relevantní. Není pravda, že ředitel žalované rozhodl o vyřazení žalobce již dne 6. 1. 2024, protože rozhodl až 18. 1. 2024 poté, co návrh na vyřazení žalobce projednala komise odborných zaměstnanců.
9. Žalobce v **replíce** s odkazem na § 30 odst. 2 zákona o výkonu trestu uvedl, že žalovaná nedoložila smlouvu mezi věznicí a společností Bilsing, aby bylo možno ověřit, za jakých podmínek může tato společnost dát podnět k vyřazení odsouzeného z práce. Nařízení č. 45/2015 na ni totiž nedopadá. Žalobce dále citoval z přípisu ředitele žalované ze dne 8. 2. 2024 ohledně vyřízení jeho stížnosti mimo jiné: *„Dne 18. 1. 2024 byl odbornou komisí projednán Návrh na zrušení volného pohybu ve věznici k vaší osobě, návrh byl odbornou komisí doporučen k vyřazení. Návrh ředitel věznice schválil s tím, že jste byl z pracoviště vyřazen ke dni 6. 1. 2024“* (důraz žalobce zachován). Ředitel žalované v přípise odkázal na § 12 odst. 4 nařízení č. 45/2015, které umožňuje, aby odsouzený z důvodů, pro které lze navrhnout jeho vyřazení, po určitou dobu, ne delší než 1 kalendářní měsíc, na pracoviště nenastupoval. Žalobce odkázal na sdělení vedoucího OZVO ze dne 10. 1. 2024, podle kterého měl žalobce na druhý a třetí kalendářní týden plánováno pracovní volno. Uvedl, že ho nelze vyřadit z práce s účinky *ex tunc*. Odvolání z výkonu práce má účinky *ex nunc*. Vyřazení žalobce Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

z práce s účinky *ex tunc* by bylo svévolným obcházením ochranné lhůty podle § 15 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění účinném do 30. 6. 2024 (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“). Žalobce s odkazem na zákoník práce zopakoval, že byl vyřazen z důvodu překážky v práci na straně zaměstnavatele, a nikoliv z organizačních důvodů. Vyřazen byl, přestože jím bylo pracoviště doplněno na původní stav. Doplnil, že v dubnu 2024 byl jeden z odsouzených zařazených na pracovišti společnosti Bilsing přemístěn do jiné věznice, načež byli na žádost společnosti na pracoviště zařazeni tři odsouzení, ale žalobce nikoliv. Společnost tedy zřejmě žalobce na svém pracovišti nechce, a proto dala podnět k jeho vyřazení. Tvrzení společnosti Bilsing, že počátkem ledna došlo ke snížení objemu zakázek se ukazuje jako nepravdivé. Dne 2. 1. 2024 bylo odsouzeným na pracovišti sděleno, že přijde nový odsouzený, ale „jen na chvíli“. Problémem nebyl nedostatek zakázek, ale osoba žalobce a „historie“ jeho vzájemných vztahů se žalovanou, která v minulosti bránila zaměstnání žalobce nepravdivým záznamem ve Vězeňském informačním systému nebo tím, že vedoucím zaměstnancům z jiného pracoviště neoprávněně sdělila, že žalobce vede soudní spor o náhradu pracovní odměny. Situace se opakuje se společností Bilsing. Žalobce dále pojednává o pozitivěch zaměstnávání odsouzených a konstatuje, že již více než deset let není zaměstnán. Žalovaná podle něj věděla, že důvody vyřazení žalobce nejsou pravdivé, a přesto jej vyřadila. Podle žalobce vyřazení iniciovala sama žalovaná a její postup je nezákonný. Závěrem žalobce s odkazem na zdůrazněnou část přípisu ředitele žalované podotkl, že ani on netvrdí, že by dne 18. 1. 2024 byl projednán návrh na vyřazení žalobce z práce.

10. V **podání** ze dne 10. 6. 2024 žalobce uvedl, že nesouhlasí s tím, že žalovaná postupovala v souladu s § 12 nařízení č. 45/2015, protože návrh na vyřazení z práce podává zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče. Vychovatel, jemuž je odsouzený svěřen do péče, se určuje podle § 8 odst. 3 řádu výkonu trestu. Návrh na vyřazení žalobce však nikdo nepodal. V *Popisu pracovní činnosti* je jako odpovědný zaměstnanec uvedena p. K., ale zápis učinil p. S. a poznámka má jen oznamovací charakter. Formulář nelze považovat za návrh na vyřazení z práce, navíc podaný osobou neoprávněnou. Odborná komise dne 18. 1. 2024 projednala pouze návrh na zrušení volného pohybu ve věznici, nikoliv návrh na vyřazení z pracoviště. Volný pohyb se ruší mimo jiné, dojde-li k vyřazení z pracoviště. V návrhu na zrušení volného pohybu je jako důvod uvedeno vyřazení žalobce z pracoviště. Rozhodnutí ředitele žalované o vyřazení žalobce z pracoviště bylo sepsáno na počítači, ale bez vyplnění data. Rozhodnutí je opatřeno datem 18. 1. 2024, a to stejným razítkem, jaké použila odborná komise v návrhu na zrušení volného pohybu. Rozhodnutí ředitele žalované o vyřazení žalobce měla odborná komise k dispozici, když rozhodovala, a doplnila na něm datum razítkem. Rozhodnutí o vyřazení žalobce z práce tak bylo vyhotoveno dříve, než odborná komise zasedala.
11. V **podání** ze dne 9. 12. 2024 žalobce doplnil, že jednání odborné komise dne 18. 1. 2024 se zúčastnila neoprávněná osoba. Namísto prvního zástupce ředitele žalované plk. Mgr. Bc. J. N. byl předsedou mjr. Mgr. D. Š., vedoucí oddělení výkonu trestu, což není možné bez rozhodnutí ředitele žalované. Žádné takové rozhodnutí ale ve spise založeno není.

Obsah správního spisu

12. Podle formuláře *Popis pracovní činnosti I.* byl žalobce na pracoviště společnosti Bilsing ve Věznici Jiřice zařazen dne 3. 1. 2024. Jako odpovědný pracovník je uvedena pl. K. Od 3. 1. 2024 do 5. 1. 2024 byl žalobce zaškolen. V kolonce *vyhodnocení zkušební doby* je uvedeno „nebyl přijat pro nadbytečnost“. Následuje datum 5. 1. 2024 a nečitelný podpis Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

v kolonce odpovědného pracovníka. Téhož dne byl žalobce s údaji ve formuláři seznámen, což potvrdil svým podpisem.

13. V e-mailové zprávě ze dne 9. 1. 2024 uvádí manažer společnosti Bilsing J. Š. v návaznosti na dotaz Ing. I. K. ohledně vyřazení žalobce, že společnost Bilsing předpokládala v listopadu 2023 navýšení zakázek, a proto žádala o navýšení počtu odsouzených na pracovišti. V lednu 2024 bohužel došlo k odložení a zásadnímu snížení objemu předpokládaných zakázek, a proto vydal pokyn počet odsouzených opět snížit, a to z organizačních důvodů. Pokud jde o žalobce, rozhodl vedoucí pracoviště logicky o propuštění pracovníka v zaučení.
14. V dokumentu nadepsaném *Návrh na zrušení volného pohybu ve věznici* týkajícím se žalobce, č. j. VS-2026-05/ČJ-2024-802432, je uveden rozsah pohybu na pracovišti ve věznici SHČ, kam byl žalobce zařazen od 3. 1. 2024. V odůvodnění je uvedeno: „*Důvod vyřazení: Žádost společnosti Bilsing Automation Czech s.r.o. – Organizační důvody. Viz. příloha*“. Jako navrhovatel je podepsána referentka OZVO K. Na téže listině je uvedeno, že návrh byl projednán v komisi dne 18. 1. 2024. Všichni členové komise zaškrtnuli „doporučuji“ a připojili svůj podpis. V řádku „*předseda: 1. zástupce ředitele (služební zástupce)*“ je uveden vedoucí oddělení výkonu trestu mjr. Mgr. D. Š., v kolonce „*VO výkonu trestu (zástupce)*“ je pak uvedena jeho zástupkyně nrap. Bc. E. M.
15. Předložený spis dále obsahuje rozhodnutí ředitele žalované o *návrhu na vyřazení odsouzeného* (žalobce) z pracoviště „*SHČ – Bilsing s.r.o. – areál věznice*“. Návrh podle připojených razítek schválil dne 18. 1. 2024 plk. Mgr. Bc. J. N., 1. zástupce ředitele žalované, jehož razítko a podpis jsou vyplněny na řádku označeném „*Vrchní rada plk. Ing. M. B. ředitel Věznice Jirice*“. Níže je uvedeno, že žalobce byl vyřazen dnem 6. 1. 2024. S vyřazením byl žalobce seznámen dne 22. 1. 2024, což potvrdil svým podpisem.

Posouzení žaloby soudem

16. Soud se nejprve zabýval otázkou, zda je žaloba přípustná.
17. Podle § 82 odst. 1 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
18. Rozhodnutí o vyřazení odsouzeného ze střeženého pracoviště může představovat nezákonný zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 8. 2022, č. j. 55 A 57/2021-154), který je přičitatelný žalované.
19. Podle § 85 s. ř. s. je zásahová žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky.
20. Žalobce při podání žaloby nevyčerpal právní prostředky ochrany nebo nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., a to podání žádající příslušné státní zastupitelství o dozor dle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020-36, ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, či ze dne 1. 10. 2021, č. j. 8 As 36/2021-53]. Jelikož se však žalobce domáhá pouze určení nezákonnosti (jednorázového) zásahu, není vyčerpání opravných prostředků v souladu s § 85 s. ř. s. třeba (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 1 Afs 58/2017-42, č. 3686/2018 Sb. NSS).

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

21. Žaloba je také včasná, neboť ode dne 22. 1. 2024, kdy byl žalobce seznámen s rozhodnutím o svém vyřazení z práce, které označil za nezákonný zásah, neuplynuly ke dni podání žaloby dva měsíce, a nemohla tak marně uplynout subjektivní dvouměsíční lhůta uvedená v § 84 odst. 1 s. ř. s.
22. Soud dále ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.
23. Soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době tvrzeného zásahu (§ 87 odst. 1 věta za středníkem s. ř. s.) a rozhodl ve věci v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť oba účastníci řízení s tímto postupem souhlasili. Soud neprováděl dokazování obsahem správního spisu, z jehož obsahu naopak bez dalšího vychází.
24. Žaloba je důvodná.
25. Podle rozsudku NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS, „*je ochrana podle § 82 a násl. s. ř. s. důvodná tehdy, jsou-li – a to kumulativně, tedy zároveň – splněny následující podmínky: Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením (zásahem v širším smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka) a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž zásah v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování zásahu (6. podmínka). Není-li byt' jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout.*“ Aplikovatelnost poslední z uvedených podmínek byla v důsledku novely s. ř. s. provedené zákonem č. 303/2011 Sb. upravena v tom smyslu, že její naplnění není nutné v těch případech, kdy se žalobce domáhá pouze určení nezákonnosti zásahu.
26. Podle § 1 odst. 2 zákona o výkonu trestu je účelem výkonu trestu odnětí svobody prostředky stanovenými tímto zákonem působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem, chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páčání trestné činnosti.
27. Určení způsobu zaměstnávání odsouzeného je pravidelnou součástí programu zacházení [srov. § 41 odst. 3 zákona o výkonu trestu a § 36 odst. 3 písm. a) řádu výkonu trestu], který je stanoven pro každého odsouzeného jako základní forma cílevědomého a komplexního působení, jehož cílem je připravit odsouzeného na soběstačný život v souladu se zákonem po propuštění z výkonu trestu. Rozhodování o pracovním zařazení odsouzených je svěřeno řediteli věznice, který musí na základě jemu známých skutečností a zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1 řádu výkonu trestu) zvážit, zda práce odpovídá zdravotní způsobilosti odsouzeného (§ 29 odst. 1 zákona o výkonu trestu) a přihlídnout k jeho odborným znalostem či praktickým dovednostem, zákazu určitou činnost vykonávat, nebo k dopadu na pořádek nebo bezpečnost ve věznici [§ 29 odst. 2 písm. a) zákona o výkonu trestu a § 41 odst. 1 řádu výkonu trestu].
28. Ředitel věznice má poměrně širokou míru uvážení v otázce, zda a na jakou pracovní pozici vězně zařadí. Správní soudy by do tohoto uvážení měly zasahovat jen výjimečně a v omezené míře. I široké správní uvážení však musí mít své meze, k jejichž posouzení jsou správní soudy naopak povolány. Jak uvedl NSS s odkazem na usnesení rozšířeného senátu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, v rozsudku ze dne 1. 10. 2021, č. j. 8 As 36/2021-53, správní uvážení není neomezené, ale je limitováno principy vyplývajícími z ústavního pořádku,

zejména principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria správní orgán v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl, jak je hodnotil a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl. To platí i v případě zásahů, u nichž pouze vzhledem k jejich povaze dochází k odsunutí okamžiku, kdy je správní orgán povinen vyložit důvody svého postupu. Na významu proto nabývá vyjádření k žalobě, v jehož rámci musí být žalovaný schopen zákonnost svého postupu zpětně zdůvodnit a obhájit (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2019, č. j. 4 As 143/2019-45, nebo usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 26. 3. 2020, č. j. 9 Afs 271/2018-52, bod 49, č. 4024/2020 Sb. NSS). Nelze připustit, aby se rozhodování o pracovním zařazení odsouzených hypoteticky proměnilo v rukou ředitele věznice v prostředek zjevné svévole či diskriminace (srov. rozsudek NSS č. j. 8 As 36/2021-53). Ředitel věznice je povinen postupovat v souladu s interním předpisem, není-li v rozporu se zákonem (§ 5 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, a dále např. rozsudky NSS ze dne 28. 4. 2005, č. j. 2 Ans 1/2005-57, ze dne 16. 8. 2010, č. j. 2 Afs 53/2010-63, či ze dne 3. 9. 2015, č. j. 9 Afs 310/2014-36).

29. Generální ředitel Vězeňské služby České republiky upravil postup při vyřazení odsouzeného z pracoviště a jeho důvody v nařízení č. 45/2015.
30. Podle § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015 předkládá návrh na vyřazení vězněné osoby z pracoviště zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, nebo, ve výjimečných případech, který vězněnou osobu dobře zná, na stanoveném formuláři uvedeném v příloze č. 1 a č. 2, na základě podkladu, který obsahuje popis důvodu, pro který by měla být vězněná osoba z pracoviště vyřazena. Odborná komise návrh projedná a se stanoviskem předloží řediteli věznice. Důvodem pro podání a posouzení návrhu pro vyřazení jsou podle § 12 odst. 2 písm. c) také další řádně odůvodněné skutečnosti (důvody bezpečnostního charakteru, manuální nezručnost, neplnění stanovených norem, organizační důvody apod.).
31. Podle § 9 odst. 4 nařízení č. 45/2015 není nutné z jednání odborné komise pořizovat zápis. Výstupem je pak stanovisko odborné komise na formulářích návrhů a seznam uvádějící relevantní informace (pracovní zařazení vězněných osob, změny, vyřazení).
32. Podle § 16 odst. 2 věty první a druhé nařízení č. 45/2015 se rozhodnutí o vyřazení vězněné osoby z pracoviště (příloha č. 1 a č. 2) vydává jako písemné rozhodnutí ředitele věznice a založí se do osobního spisu vězněné osoby. Určený zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, ji seznámí s rozhodnutím ředitele věznice a učiní o tom zápis do informačního systému.
33. Žalobce zpochybňuje naplnění deklarovaného důvodu pro jeho vyřazení z pracoviště společnosti Bilsing, kterým měla být jeho nadbytečnost, tedy organizační důvody podle § 12 odst. 2 písm. c) nařízení č. 45/2015. V žalobě a následných podáních podrobně rozebírá personální situaci na pracovišti společnosti Bilsing a na základě toho tvrdí, že jeho zařazením byl doplněn početní stav pracovníků na stav původní, nikoliv navýšen. Dále uvedl, že odsouzeným zařazeným na toto pracoviště bylo před jeho nástupem řečeno, že žalobce přijde jen na chvíli a že po jeho vyřazení byli na pracoviště zařazeni tři jiní odsouzení. Soud nicméně konstatuje, že žalobce k prokázání těchto tvrzení neoznačil žádné důkazy. Řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je ovládáno zásadou projednací a zásadou kontradiktornosti. Primární břemeno tvrzení i *důkazní břemeno* ohledně důvodnosti žaloby tudíž nese žalobce [srov. § 84 odst. 3 písm. b) a c) s. ř. s. a rozsudek NSS ze dne 22. 9. 2023, č. j. 5 As 1/2023-28]. Naopak žalovaná předložila e-mail manažera společnosti Bilsing,

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

v němž tato společnost podrobněji vysvětluje, v čem spočívají tvrzené organizační důvody, respektive proč je žalobce na pracovišti nadbytečný, a to snížením objemu předpokládaných zakázek. Žalobce však tuto skutečnost relevantním způsobem nevyvrátil. Totéž platí pro spekulace o tom, že vyřazení žalobce z pracoviště společnosti Bilsing iniciovala sama žalovaná. Námitka je proto nedůvodná.

34. Žalobce dále namítá, že způsob, jakým došlo k jeho vyřazení z pracoviště společnosti Bilsing, je v rozporu s nařízením č. 45/2015. Nejprve uvedl, že ředitel žalované o jeho vyřazení rozhodl bez návrhu a před projednáním odbornou komisí dne 6. 1. 2024. V reakci na vyjádření žalované k žalobě namítl, že není jasné, kdy může společnost Bilsing podat podnět k vyřazení žalobce z pracoviště, protože nařízení č. 45/2015 na ni nedopadá a žalovaná nepředložila smlouvu podle § 30 odst. 2 zákona o výkonu trestu. Namítl, že žalovaná ho nemohla vyřadit s účinky *ex tunc*, a poukázal na to, že takové tvrzení odporuje sdělení žalované k jeho stížnosti, podle kterého měl na druhý a třetí kalendářní týden v lednu 2024 nařízeno pracovní volno. Dále namítl, že návrh na vyřazení nepodal nikdo, tedy ani vychovatel. Formulář *Popis pracovní činnosti* nelze považovat za návrh podle § 12 nařízení č. 45/2015. Osoby, které jsou ve formuláři podepsány, nejsou oprávněny k podání návrhu. Poukázal dále na to, že odborná komise projednala dne 18. 1. 2024 pouze návrh na zrušení volného pohybu ve věznici, ale ne návrh na vyřazení z pracoviště. Volný pohyb se přitom ruší mimo jiné, dojde-li k vyřazení odsouzeného z pracoviště. Konečně namítl, že odborná komise jednala dne 18. 1. 2024 v nesprávném složení, protože namísto prvního zástupce ředitele žalované plk. Mgr. Bc. J. N. byl předsedou mjr. Mgr. D. Š., vedoucí oddělení výkonu trestu, což není bez rozhodnutí ředitele žalované možné.
35. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že ředitel žalované o vyřazení žalobce z pracoviště rozhodl na základě doporučení komise odborných zaměstnanců ze dne 18. 1. 2024. Podnět k vyřazení žalobce dala společnost Bilsing zápisem ze dne 5. 1. 2024 (kdy s ním byl seznámen i žalobce) na formuláři *popisu pracovní činnosti* a jeho důvody konkretizovala e-mailem ze dne 9. 1. 2024. Postup stanovený § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015 dodržela. Na repliku a navazující podání žalobce žalovaná již nereagovala.
36. Soud žalobci nepřisvědčil, že ředitel žalované rozhodl o jeho vyřazení z pracoviště dne 6. 1. 2024. Rozhodnutí o vyřazení žalobce z pracoviště je totiž datováno dne 18. 1. 2024. Tuto skutečnost se žalobci nepodařilo relevantním způsobem zpochybnit. Žalobce sice v jednom ze svých podání tvrdí, že datumové razítko bylo do rozhodnutí o vyřazení z pracoviště doplněno dodatečně po jednání odborné komise, jedná se ale o ničím nepodloženou spekulaci. Ani její oprávněnost by sama o sobě nezákonnost rozhodnutí o vyřazení žalobce z pracoviště nezpůsobovala. Smyslem a účelem uvedení data vyhotovení správního aktu je „ukázat, ve kterém okamžiku se ‚pro domo‘ (tedy uvnitř správního orgánu a pro jeho vnitřní účely) fakticky završil rozhodovací proces správního orgánu“ (rozsudek NSS ze dne 16. 6. 2011, č. j. 7 As 23/2011-82). Jestliže tedy byl původní materiál (koncept) zpracovaný *pro domo* za účelem jednání odborné komise, která se na vytváření správního aktu podílí, následně opatřen oprávněným vykonavatelem pravomoci (ředitelem) datumovým razítkem, čímž se uzavřel rozhodovací proces, nelze v tomto postupu bez dalšího spatřovat protiprávnost.
37. Žalobce má však pravdu v tom, že formulář *Popis pracovní činnosti* není návrhem podle § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015. To ale ani žalovaná netvrdí. Sama jej označuje za *podnět* k vyřazení žalobce, na základě kterého pak může osoba stanovená v § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015 podat návrh k vyřazení odsouzeného z pracoviště podle tohoto ustanovení. Samotný podnět nicméně žalovanou k podání návrhu nezavazuje, a proto není případné Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

„oprávnění“ společnosti Bilsing podat podnět k vyřazení odsouzeného z jejího pracoviště podstatné pro rozhodnutí v projednávané věci.

38. Soud nicméně konstatuje, že žalovaná v projednávané věci soudu a zřejmě ani žalobci skutečně nepředložila žádný *návrh na vyřazení žalobce z pracoviště*. Ve vyjádření k žalobě uvedla, že ředitel žalované rozhodl na základě doporučení komise odborných zaměstnanců ze dne 18. 1. 2024, které předložila. Tato listina je nicméně, jak žalobce správně namítl, označena jako „*Návrh na zrušení volného pohybu ve věznici*“.
39. Žalobce má přitom pravdu v tom směru, že rozhodování o volném pohybu odsouzeného je odlišným institutem od rozhodování o pracovním zařazení odsouzeného, byť jde o spojené nádoby. To je patrné z § 5 nařízení č. 45/2015. Podle tohoto ustanovení se volným pohybem odsouzeného v prostoru věznice při plnění pracovních úkolů (dále jen „volný pohyb ve věznici“) rozumí jeho samostatný odchod z ubytovacího prostoru, přesun na předem určené nebo dodatečně stanovené místo výkonu práce a zpět a pohyb v prostoru tohoto místa. Podle odst. 2 tohoto ustanovení může ředitel věznice povolit volný pohyb ve věznici vybraným odsouzeným zařazeným do oddělení se středním a vysokým stupněm zabezpečení věznice s ostrahou, a to na základě doporučení odborné komise.
40. Soud tedy na základě listin předložených žalovanou konstatuje, že rozhodnutí o vyřazení žalobce z pracoviště společnosti Bilsing nepředcházelo návrh na vyřazení žalobce z pracoviště a jeho projednání odbornou komisí, jak to vyžaduje § 12 nařízení č. 45/2015. Odborná komise totiž zjevně projednala jiný návrh, a sice na zrušení volného pohybu ve věznici, který ale nemůže být podkladem pro rozhodnutí ředitele věznice o vyřazení odsouzeného z pracoviště.
41. Obsah návrhu ani nenapovídá tomu, že by snad označení v hlavičce bylo jen písarskou chybou a že odborná komise navzdory jeho označení projednávala návrh na vyřazení žalobce z pracoviště. Nelze to dovodit ani z kusého odůvodnění návrhu („*Důvod vyřazení: žádost společnosti Bilsing Automation Czech s.r.o. – organizační důvody*“), protože s ohledem na provázanost povolení volného pohybu ve věznici a pracovního zařazení odsouzeného je toto odůvodnění relevantní i při rozhodování o volném pohybu žalobce. Soud tak nepřisvědčil žalované, že při vyřazení žalobce z pracoviště dodržela postup stanovený § 12 odst. 1 nařízení č. 45/2015. Námitka je proto důvodná.
42. Odborná komise, která projednala návrh na zrušení volného pohybu ve věznici, nadto skutečně nejednala ve správném složení. I kdyby tak tento návrh bylo možné považovat za návrh na vyřazení z pracoviště, je důvodná námitka, že nebyl projednán v souladu s nařízením č. 45/2015.
43. Podle § 8 odst. 1 písm. a) nařízení č. 45/2015 je předsedou odborné komise ve věznici, která se zabývá výběrem a doporučením zařazování odsouzených a obviněných na pracoviště, jejich přerazováním na jiné pracoviště a vyřazováním z pracoviště, 1. zástupce ředitele věznice nebo služební zástupce ředitele věznice. Vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu je podle písm. b) bodu 1 tohoto ustanovení jedním ze členů odborné komise. Podle věty druhé a třetí § 8 odst. 3 nařízení č. 45/2015, pokud se jednání odborné komise nemůže zúčastnit některý z členů, zúčastní se jednání odborné komise předsedou určený zaměstnanec. V případě předsedy rozhodne o určení ředitel věznice.
44. Předsedou odborné komise byl mj. Mgr. D. Š., vedoucí oddělení výkonu trestu, který je standardně jedním z členů odborné komise. Prvním zástupcem ředitele žalované

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

je plk. Mgr. Bc. J. N., který rozhodl o vyřazení žalobce z pracoviště. Jelikož žalovaná nepředložila žádné rozhodnutí ředitele žalované, které by podle věty třetí § 8 odst. 3 nařízení č. 45/2015 určilo, že předsedou odborné komise bude v tomto případě vedoucí oddělení výkonu trestu mjr. Mgr. D. Š., neodpovídalo složení odborné komise nařízení č. 45/2015.

45. S ohledem na uvedené závěry se soud již nezabýval námitkami žalobce týkajícími se použitelnosti zákoníku práce a oprávněním rozhodnout o jeho vyřazení z pracoviště s účinky k datu předcházejícímu tomuto rozhodnutí. Rozhodnutí o vyřazení žalobce z pracoviště se totiž neopíralo o právem předpokládaný návrh a nebylo učiněno právem předpokládaným postupem. Posouzení uvedených námitek se za této situace jeví jako nadbytečné.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

46. Soud s ohledem na výše uvedené podle § 87 odst. 2 s. ř. s. určil, že zásah žalované spočívající ve vyřazení žalobce ze střeženého pracoviště byl nezákonný.
47. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nebyla v řízení úspěšná, právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Žalobci, který byl procesně plně úspěšný, soud přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 2 280 Kč. Tato částka sestává ze zaplacených soudních poplatků za žalobu ve výši 2 000 Kč a za kopie listin ze soudního spisu ve výši 280 Kč. Náhradu nákladů řízení v celkové výši 2 280 Kč je žalovaná povinna uhradit podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů ve spojení s § 64 s. ř. s. k rukám žalobce, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 29. července 2025

Mgr. Ing. Petr Šuránek v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.